

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET
TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2006-287-4
Súlyos repülőesemény

Szentes
2006. 08. 16.

R26 Góbé
HA-5374

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény Függetlenségéről szóló 2007. évi XLVI. Törvényben, valamint a 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbvt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbvt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Kbvt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:

- a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
- b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége 2006. december 31. napjáig a Kbvt-én, 2007. január 1-jétől a 278/2006. (XII. 23.) Korm. rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen Zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

Jelen Zárójelentés

alapjául a Vb által készített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött Zárójelentés-tervezet szolgált.

A Zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A 2009. augusztus 04-én megtartott záró megbeszélésen meghívott személy, szervezet nem jelent meg.

MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	International Civil Aviation Organization Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
NKH PLI	Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága (2007. június 30-ig)
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság (2005. december 31-ig)
Vb	Vizsgálóbizottság

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Eset kategóriája		súlyos repülőesemény
Légijármű	gyártója	Pestvidéki Gépgyár Esztergom
	típusa	R26 Góbé
	felség- és lajstromjele	HA-5374
	gyári száma	E-1243
	tulajdonosa	magánszemély
	üzembentartója	Magyar Repülőszövetség
	bérlője	-
Eset	napja és időpontja	2006. 08. 16. 12 óra 01 perc
	helye	Szentes
Eset kapcsán	elhunytak száma	-
	súlyos sérültek száma	-
Légijármű rongálódásának mértéke		javítható
Lajstromozó állam		Magyar Köztársaság
Lajstromozó hatóság		Polgári Légiközlekedési Hatóság
Gyártást felügyelő hatóság		Polgári Légiközlekedési Hatóság
Eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet		KBSZ

Bejelentés, értesítések

A KBSZ ügyeletére az esetet 2006. augusztus 16.-án 15 óra 21 perckor (LT) a repülőüzem résztvevője jelentette be.

A KBSZ ügyeletese

- 2006. augusztus 16.-án 15 óra 24 perckor (LT) jelentette a KBSZ ügyeletes vezetőjének, majd
- 2006. augusztus 16.-án 16 óra 30 perckor (LT) tájékoztatta a PLH ügyeletesét.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ főigazgatója a súlyos replőesemény vizsgálatára 2006. augusztus 16.-án az alábbi Vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

vezetője	Dr. Ordódy Márton	balesetvizsgáló
tagja	Gréz László	balesetvizsgáló

Az eset rövid áttekintése

A repülőtérről megközelítése során a vitorlázó repülőgép magassága és sebessége lecsökkent és a repülőtérről kb. 35 m távolságra található fólíásátor tetejére esett.

A repülőgép-vezető a vitorlázógépből kiszállt. A kihívott mentő kórházba szállította, ahol előre láthatóan nyolc napon belül gyógyuló sérülését kezelték.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 A repülés lefolyása

A repüléshez előkészített HA-5374 lajstromjelű Góbé R26 típusú vitorlázógéppel a növendék, oktató földi felügyelete mellett, egyedül, időtartam-repülési feladatot hajtott végre Szentés repülőtér körzetében. Az aznapi első, 1 órás feladatát egy 52 perces repüléssel sikeresen végrehajtotta.

A második felszállás után (14 óra 00 perc) nem talált termiket. Mivel feladatát nem tudta folytatni, úgy döntött, hogy leszáll a repülőtér területére.

Az adott repülési napon, a széliránynak megfelelő iskolakör esetén a leszállómező tengelyében, a repülőtéren végétől kb. 35 méter távolságban fóliasátor helyezkedett el. Az oktató elmondta, hogy a növendék leszálláshoz helyezkedve a besiklást magasan kezdte, majd jobb 360 fokos fordulót hajtott végre, és ebből alacsonyra került. Az akadály (azaz a fóliasátor) előtt a növendék gyorsított, az akadály előtt felhúzta a gépet, mely az akadály előtt megemelkedett, az akadály felett lelassult, megmerült, és elakadt a fóliasátor tetejében.

A pilóta a vitorlázógépből kiszállt. A kihívott mentő kórházba szállította, ahol az előre láthatóan nyolc napon belül gyógyuló sérülését kezelték.

A súlyos repülőesemény

helye:

Szentestől 5 km-re, délre, 84m tengerszint feletti magasságon található nem nyilvános le- és felszálló hely, N 46° 37' 04"; E 20° 16' 43,2",

időpontja:

2006. augusztus 16. 14 óra 01 perc, LT.

1.2 Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Utások	Egyéb személyek
	hajózó	utaskísérő		
Halálos	-	X	X	-
Súlyos	-			-
Könnyű	1			-
Nem sérült	-			X

1.3 A légi jármű sérülése

A vitorlázógép javítható mértékben rongálódott.

1.4 Egyéb kár

A fóliasátor borítása és merevítése megsérült, cserére szorult, a sátor alatt található zöldsféleség egy része megsemmisült.

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig a Vb-nek nem hoztak tudomására.

1.5 A személyzet adatai

1.5.1 A légi jármű parancsnoka

Kora, neme		48 éves, férfi
Szakszolgálati engedélye érvényessége	Szakmai	Visszavonásig
	Egészségügyi	2007. december 05.
	Képesítései	vitorlázó növendék
	Jogosításai	-
Repült ideje/felszállások száma	Összesen	10 óra 52 perc
	Megelőző 30 napban	0/0
	Megelőző 7 napban	0/0
	Megelőző 24 órában	0/0
Légi jármű kategóriánként összesen		10 óra 52 perc
Az érintett típuson összesen		10 óra 52 perc

1.6 A légi jármű adatai

Légi alkalmassági bizonyítványának érvényessége: 2007. május 23.

A légi jármű adatai az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.7 Meteorológiai adatok

A szél 160° -os irányból 1 m/s sebességű volt. A felhőzet 3/8, 2000 m alappal. A látástávolság 10 km feletti.

1.8 Navigációs berendezések

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9 Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10 Repülőtéri adatok

A repülőtér paraméterei az esemény bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.11 Légi jármű adatrögzítők

A légi járművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légi jármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12 A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

A vitorlázógép bal és jobb szárnyainak belépő élein horpadás látható. A jobb szárnyon a törzs mellett a sátoztartó vas átütötte a borító lemezt. A kabintető plexi széttörtött. A kabin mögötti borítólemez meggyűrődött. Az orrkúp alsó és felső

felülete behorpadt. A törzs alsó felületén horzsolási nyomok vannak, festése lekopott.

1.13 Az orvosi vizsgálatok adatai

A repülőgép-vezető repülés előtti és közbeni pszichofizikai állapotáról adatok nem állnak rendelkezésre.

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálat

Igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14 Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15 A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

1.16 Próbák és kísérletek

A vizsgálat során próbákat és kísérleteket nem folytattak, arra a véleményalkotáshoz nem volt szükség.

1.17 Érintett szervezetek jellemzése

Az érintett szervezetek jellemzői az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért azok részletezése nem szükséges.

1.18 Kiegészítő adatok

A békéscsabai repülőklub arról tájékoztatta a Vb-t, hogy a repülőgép-vezető náluk önálló repülést még nem hajthatott végre.

1.19 Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során az általánostól eltérő módszerek alkalmazására nem volt szükség.

2. ELEMZÉS

Vitorlázórepülő növendék iskolakör mentén leszállásra készülve, az iskolakör végső egyenesén, magasságának csökkentése érdekében egy 360 fokos fordulót hajtott végre. Az „Utasítás a vitorlázórepülések végrehajtására” szabályzat X. fejezet 8) bekezdése szerint „az iskolakör 3. fordulója után, illetve 150 m alatt körözni tilos!” A növendék manővere mindkét korlátozást megsértette.

Sérült a szabályzatalkotó szándéka is. A korlátozások egyik célja ugyanis éppen az, hogy a körözéssel járó magasság, illetve sebességvesztés ne okozzon nehezen megoldható, esetenként vészhelyzetet a légi jármű vezetője számára – különösen kiképzésszerű repülések esetén. Jelen esetben a magasságvesztés miatt a növendék olyan magasságba került, mely kétségessé tette számára egy akadály átrepülhetőségét.

A növendék a helyzetet felismerte és gyorsítással készült arra, hogy az akadály előtt „felhúzással” magasságot nyerjen. E manővert szabályzat nem tiltja, sőt, általánosan használt vitorlázórepülő módszertani dokumentum¹ ajánlja is. Eszerint:

„Akkor járunk el helyesen, ha 30-40 méterrel a fák előtt felgyorsítjuk a gépünket, és így gyűjtünk sebesség-felesleget ahhoz, hogy aztán a magassági kormány meghúzásával 1-2 m-rel a fák fölé emeljük.”

Az ajánlás téves; bármilyen eltérés a siklasi optimumtól csak ronthat az akadály felett elért helyzeten.

Hiteles szemtanú, azaz a növendék repülését a földről szemmel tartó oktató szerint a felhúzás késve történő megszakítása, az ebből származó sebességvesztés, valamint az ezt követő nagy merülő sebességű siklás miatt akadt el a fólíasátorban a légi jármű. „Ha az első gyorsítás után nem húzza olyan magasra a gépet, akkor simán beér” – nyilatkozta az oktató. A Vb ennek a lehetőségét nem tagadja, azonban úgy véli, hogy maga a gyorsítás is növelte az elakadás létrejöttének valószínűségét.

---

¹ Kezdő vitorlázórepülő oktatási segédlet 2.65 A leszállás különleges esetei.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

3.1 Az eset bekövetkezésével közvetlen összefüggésbe hozható ténybeli megállapítások

A súlyos repülőesemény egy alapvető vitorlázórepülő szakmai szabály megsértése, a 150 méter alatt és az iskolakör harmadik fordulója után végrehajtott körözés tilalmának megszegése miatt következett be. Az eset bekövetkezésében szerepet játszhatott az a körülmény, hogy a növendék egy ismert, elfogadott, általánosan oktatott, mégis hibás eljárást követett.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁS

BA 2009-287_1: A Vb javasolja az MRSZ Magyar Vitorlázórepülő Szövetségnek, hogy gondoskodjon az akadály áttrepülésére kiadott eljárás módosításáról.

Budapest, 2009. augusztus 05.

_____
Dr. Ordódy Márton
Vb vezetője

_____
Gréz László
Vb tagja